

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שנאמרו שבת פרשת שופטים תשע"ז לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון תתקצ"ד

בסעודה שלושית

בקעמפ מתיבתא נחלת יעקב וויען - לאק שעלדריק

ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ (ולא כתיב בששת), דהכונה הוא כי בשעת הבריאה לא ברא ה' כח בעולם זולת לעמוד ששת ימים לבד, ועל ידי השבת שישראל שומרים, נותנים כח להבריאה לעמוד עוד ששת ימים, וכן בכל שבת ושבת. ומיום שברא ה' את עולמו לא חסר דבר המעמיד צדיק יסוד עולם שהוא שומר שבת, ועל ידי זה הוא נותן כח להבריאה לעמוד עוד ששה ימים. וזהו כוונת חז"ל דהמקדש את השבת ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשי בראשית (שבת קיט:), כי באמת הוא מקיים את העולם ואין לך שותף גדול מזה ע"ש בדבריו הק'.

ומעתה נאמר דמי ששומר שבת כהלכתו, אשר על ידי זה נעשה שותף להקב"ה במעשי בראשית וכנ"ל, אם כן לא שייך בו לומר מי הקדימני ואשלם, דהרי גם בעצם הבריאה הוא נעשה שותף. ממילא מגיע לו שכר מצוה מצד הדין, וצריך לשלם לו שכר גם בעולם הזה. וזהו הרמז ביומו תתן שכרו ר"ת שב"ת, דעל ידי שמירת שבת כהלכתו מגיע לו שכרו גם ביומו דהיינו העולם הזה ע"כ. ולכן מצינו בדברי חז"ל, דיש שכר על מצות שבת גם בהאי עלמא, וכמאמרם (שבת קיט). עשירים שבשאר הארצות במה הן זוכין בשביל שמכבדין את השבת וכו'. ואמרו (שם קיח). כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים.

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלקיך נותן לך וגו', צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ וגו' (טז-יח). ויש להבין הלא קיימא לן (קידושין לט). דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, ואיך הבטיחה הכתוב כאן שכר עולם הזה.

ונראה על פי מה שכתוב בספר ולאשר אמר (ריש פרשת נח) לבאר מה שרמזו דורשי רשימות, ביומו תתן שכרו (דברים כד-ט) ר"ת שב"ת. דהנה המפרשים הקשו בהא דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, דלכאורה הרי הקב"ה שומר את תורתו כדאיתא בירושלמי (ר"ה א-ג) ושמרו את משמרתני אני ה' (ויקרא כב-ט), אמר הקב"ה אני שומר מצותיה של תורה ע"ש, ובתורה כתיב ביומו תתן שכרו, ואיכא גם לאו דלא תלין פעולת שכיר (ויקרא יט-ג). ותירצו דשכר מצוה אינו מגיע להאדם מן הדין, יען כי יש טענת מי הקדימני ואשלם (איוב מא-ג), וכמבואר במדרש (ויק"ר כז-ב) מי מל לפני עד שלא נתתי לו בן, מי עשה לי מעקה עד שלא נתתי לו גג וכו' ע"ש, אלא רק מצד חסדו של הקב"ה הוא משלם שכר לעושי מצוה, וכמו שאמר הכתוב (תהלים סב-ג) ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, אבל מצד הדין אינו מגיע לו, ולכן ליכא לאו דלא תלין.

והנה מבואר באור החיים הק' (פרשת בראשית ד"ה כי בו שבת) לפרש מה שכתוב בעשרת הדברות (כי-א), כי

והנה איתא בגמרא (שבת י.) כל דיין שדן דין אמת לאמיתו אפילו שעה אחת, מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, כתיב הכא (שמות יח-ג) ויעמוד העם על משה מן הבקר עד הערב, וכתיב התם (בראשית א-ה) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ע"כ. ואם כן דיין הדן דין צדק, לא שייך אצלו לומר מי הקדימני ואשלם, שהרי נעשה שותף להקב"ה בעצם הבריאה, וממילא מגיע לו שכר גם בהאי עלמא, ועל כן אמר צדק צדק תרדוף, לשפוט דין צדק, למען תחיה וירשת את הארץ.

*

ובאמת יש לומר עוד בזה, בהקדם ליתן טעם לשבח למה שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, כי מצינו בלידת יעקב, ויתרוצצו הבנים בקרבה (בראשית כה-כב), וברש"י מתרוצצים זה עם זה, ומריבים בנחלת שני עולמות ע"ש. וכיון שוויתר יעקב על חלקו בעולם הזה, כדי לקבל חלקו של עשו בעולם הבא, אם כן אי אפשר לשלם לנו שכר מצוה בעולם הזה, שהרי כל עולם הזה הוא חלקו של עשו, והשפע יבוא לידו, על כן שכר מצוה צפון לנו לעולם הבא.

אמנם בבני יששכר (סיון ב-יא) כתב מהחיד"א (בספרו ראש דוד תצוה סה.) בשם מהר"ש פרימו, דכיון דיעקב נטל העולם הבא ועשו העולם הזה, אם כן בני ישראל אינם רשאים ליהנות מן העולם הזה רק כל מה שהוא בהכרח גדול לצורך החיות, ואיך מצאנו ידינו ורגלינו כי זה דבר שאי אפשר, ובפרט שבתורה יש לנו הבטחות גדולות על טובות עולם הזה. ותירץ להיות תנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית אם יקבלו ישראל התורה מוטב ואם לאו אחזיר אתכם לתהו ובהו (שבת פח.), נמצא ישראל שקבלו את התורה הצילו את כל העולם (שהיה עומד אז בסכנה גדולה), והוי כהציל מזוטו של ים ומשלוליתו של נהר שהוא שלו (בבא מציעא כד.), ואם כן הגם שהעולם הזה היה שייך לעשו, כיון דהיה העולם בסכנה גדולה וישראל הצילוה, הרי עולם הזה גם כן שלהם, ואין לעשו ולכל האומות שום טענה

ומענה גם על העולם הזה, ואדרבא כו'. ולכן אמרו חז"ל (פסחים סח:) הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, הגם דהוא יום החמשים ורמז לדרגא דבינה עולם הבא, בעינן נמי לכם, לרמז זה, שהרווחנו במעמד הנכבד גם חלק עולם הזה, ואין להאומות שום טענות ומענות גם על הנאת עולם הזה, וכל מה שהצלנו (מן תהו ובהו) לנו הוא ולבנינו עד עולם, אם כן אכלו משמנים ושתו ממתקים כי קדוש היום (נחמיה ח-י) ע"כ.

ועל דרך זה יש לומר גם במצות שבת, כיון דלא נברא העולם הזה רק על ששת ימים, ורק בשמירת שבת יש לה קיום על עוד ששה ימים, וחוזר חלילה וכנ"ל. וזהו רק על ידי ישראל, כי עכו"ם ששבת חייב מיתה (סנהדרין נח:), אם כן על ידי שבת אנו מצילים העולם מזוטו של ים, ואנו זוכין גם בחלקו של עשו, על כן שפיר אמרו על השומר שבת ומענגו, שזוכה גם לעשירות של עולם הזה. וממילא גם הדיין שדן דין אמת לאמיתו, שזהו קיום העולם, שאלמלא כן איש את רעהו חיים בלעו. ואמרו (אבות א-יה) על שלשה דברים העולם עומד, על הדין וכו', על כן הוי שותף במעשי בראשית, כי הוא שותף בקיומו, לכן שפיר אמר, צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ, שיזכה על ידו גם ליהנות מעולם הזה, הגם שבעיקרו זהו חלקו של עשו, הוא זוכה בו כמציל מזוטו של ים.

ויש לומר עוד, דמבואר במדבר קדמות (מערכת צ-ג) דעל גדרים וסייגים שהאדם מוסיף יותר מחיובו, על זה מגיע שכר גם בהאי עלמא ע"ש. ולכן אמר צדק צדק תרדוף, על הרדיפות אחר הצדק, שעושה בזה לפנים משורת הדין, על זה זוכה לשכר גם בהאי עלמא, למען תחיה וירשת את הארץ.

*

והנה המפרשים פירשו בדרך מוסר, שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, כי האדם יש לו בגופו כמה שערים, העינים הם שערי הראות, ואזנים שערי השמיעה, הפה שער האכילה והדיבור. וכאשר משתמש בשערים

הללו, יש להאדם לשפוט עצמו אם רשאי הוא להשתמש במה שרוצה כעת. שער העינים יש משפט מהו רשאי לראות ומה לא. ושער השמיעה לשפוט אם זהו שמיעה אסורה, וכמו כן בשער הדיבור. כי לפעמים היצר מטעה האדם על דבר אסור להתירו, ויש לו לשפוט בכובד ראש שלא יכשל. ואחר שבירר שזהו איסור, יש לו להיות שוטר על עצמו, שלא יעבירו תאות לבו על דעת קונו. וזהו שופטים ושוטרים תתן לך דייקא, דיבר הכתוב בלשון יחיד, שכל אחד מצווה על כך להיות שופט ושוטר על השערים שלו.

ויש להוסיף, בכל שעריך אשר ה' אלקיך נותן לך, כי שערים הללו הם מתנה מאת ה', ולא כל אדם זוכה לזה, כי יש סומא שאינו רואה, וחרש שאינו שומע, והכל היא מתנת אלקים. ובכל יום ויום ה' פוקח עורים, נותן לו חיותו שיוכל להשתמש בהם. וכאשר מכיר באמת שזהו מתנת ה', לא יקח שערים הללו למרוד ולהכעיס את הנותן, להשתמש בהם שלא על פי רצונו. דוגמת אדם שקיבל מתנה מאת חבירו חרב, ובסופו משתמש לפגוע בחרב זה את הנותן, שאדם כזה אינו בגדר אנושי.

וכמו שפירשו הכתוב, מוצא שפתיך תשמור ועשית, כאשר נדרת לה' אלקיך, נדבה אשר דברת בפיק (דברים כג-כד), שהכתוב מזהיר להשתמש בשפתי פיו להיות דובר אמת, ולקיים מוצא שפתיו. ולהתבונן כי מה שיוכל האדם לדבר הוא נדבה שקיבל מאת ה', שרק האדם מובחר הבריאה זכה לזה, וזהו נדבה אשר דברת בפיק, מה שאתה יכול לדבר בפיק, זהו נדבה מאת ה', ויש להשתמש במתנת ה' רק כפי רצונו. – ולכן כאשר מעורר הכתוב, ליתן שופטים ושוטרים על שערי הגוף, להשתמש בהם רק על פי דרכי התורה, הוא מזכיר, כי השערים הללו הם אשר ה' אלקיך נותן לך, להכיר שהם מתנת אלקים, ולא ניתן לך מעיקרא רק להשתמש בהם כרצון הנותן, וגם לפי הנימוס אין לנצל מתנה לפגוע בהם רצון הנותן.

ואמר הכתוב שוב, כי ימצא בקרבך באחד שעריך אשר ה' אלקיך נותן לך, איש או אשה אשר יעשה את הרע בעיני ה' אלקיך לעבור בריתו, וילך ויעבוד אלהים אחרים וישתחו להם, ולשמש או לירח או לכל צבא השמים אשר לא צויתי, והוגד לך ושמעת ודרשת היטב, והנה אמת נכון הדבר נעשתה התועבה הזאת בישראל וגו' (ז-ב). ולכאורה ראשית הכתוב מיותר לגמרי, ודי באמרו כי ימצא בקרבך איש העובד אלהים אחרים, ומובן ממילא שזהו דבר רע בעיני ה' לעבור בריתו. וגם להבין כפל הלשון, והנה אמת נכון הדבר, שכפל הענין במלות שונות. ונראה כי ישראל היושב באחד משערי ארץ ישראל, אשר קדושתה נשגבה, ואין שם עובדי עבודה זרה כמו שנצטוו לא תחיה כל נשמה, אדם כזה לא מתהפך מיום לחבירו לעזוב את קונו וללכת להשתחות לשמש ולירח או לשאר עבודה זרה, זהו תוצאה של זמן רב שמתדרדר לאט לאט עד שהגיע למצב זה.

וכמאמרם (שבת קה:) כך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך, למחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עבודה זרה והולך ועובד ע"כ. היצר הרע מכיר שאי אפשר לפתות ישראל בעבודה זרה, ומתחיל בעבירה קטנה, ושוב מוסיף והולך עד שמפילו לדיוטא התחתונה. וכמו שאמרו (סוכה נב.) יצר הרע בתחלה דומה לחוט של בוכיא [עכביש], ולבסוף [משאדם נמשך אחריו מעט מתגבר והולך בון דומה כעבותות העגלה, שנאמר (ישעיה ה-יח) הוי מושכי העון בחבלי השוא [בתחלה היו מביאין אותו עליהם על ידי חבלים שאינן של כלום], וכעבות העגלה חטאה [חבל עבה, שקושרין בו את הפרה למחרישה] ע"כ. ומבואר במהרש"א (שם) דזהו שאמרו (שם) לעתיד לבוא מביאו הקב"ה ליצר הרע ושוחטו, צדיקים נדמה להם כהר גבוה, רשעים נדמה להם כחוט השערה וכו' ע"ש. דמתחלה דומה לשער, דמיון החוט של בוכיא, והיינו לרשעים שאינן רואין מה יהיה בסוף, והיינו ולבסוף דומה להר, דמיון לעבות העגלה, דצדיקים רואים מה יהיה בסופן, ומרחיקין מתחלת העבירה ע"ש.

והחכם אשר עיניו בראשו, כאשר יצרו מפתחו לדבר קטן, רואה את הנולד, שזהו רק ההתחלה, ולא

הרע 'בעיני ה', הוא לא היה נזהר בשמירת העינים, והעינים אשר נתן לו ה' לקדושה, ניצל אותם לרע, ועין רואה והלב חומד, והיום אומר לו עשה כך, ולמחר עשה כך, וזהו שהביאו, וילך ויעבוד אלהים אחרים וישתחו להם ולשמש או לירח.

ואמר הכתוב, 'ודרשת היטב', תדרוש היטב פרשה זו, איך נהייתה כזאת. תקח איש זה למשל, תתבונן איך היה עומד אשתקד ואיך הוא עומד כעת. תתבונן על התחלת הירידה שלו שהתחילה בדברים קטנים, שזה הדריך אותו ליפול לאט לאט לדיוטא התחתונה. וכאשר תדרוש זאת תראה, והנה 'אמת נכון הדבר', מה שבררת שאמת היה כן שזה עבד עבודה זרה, לא התחילה זאת בפעם אחת, אלא 'נכון הדבר', זה מוכן ומזומן מכבר, כל ירידה קטנה של חוט השערה, נצטרפה לאט לאט עד שנעשה הר, וככה 'נעשתה התועבה הזאת בישראל'.

וזה נוגע לענינינו שהבחורי חמד עוזבים כעת את הקעמפ, מקום מקודש אשר אין כאן רק תורה ויראת שמים, הבית המדרש ומקום לינה, שניצלו כל יום ויום להתעלות, וכעת נכנסים לתוך העיר, מקום של פריצות מעורבים בין גויי הארץ, יש לעשות לעצמו גדרים כעת, שלא להסתובב בחוצות, מקום מוכן לפורעניות להכשל בראיות אסורות, אלא כל שבתו תהא או בביתו או בבית המדרש, ולא בשום מקום זולתו, ואז יוכל לנצל את החודש אלול להתעלות, ולהכין עצמו להאור הגדול של ראש השנה, שיוכל להמליך על עצמו ועל כל העולם את מלך מלכי המלכים. ולהתעורר בתשובה שלימה בסוף השנה לתקן את העבר, עדי נזכה לראות בישועתן של ישראל בביאת בן דוד במהרה בימינו אמן.

יעמוד בזה, אלא היום אומר לו כך, ולמחר ילך עוד פסיעה אחורנית, עד שאומר לו עבוד עבודה זרה, ולכן עומד בתוקפו תיכף בתחלתו שלא להמשך אחריו. ועל זה נאמר (תהלים נג) וסביביו נשערה מאד, שאצל הצדיקים שהם סביב ה', כאשר היצר הרע עומד בתחלה דומה לחוט של בוכיאי, השער הזה הוא אצלם דבר גדול 'מאוד', כי מכירין שזהו רק ההתחלה, וכמו שאמרו (שם נב:) יצר הרע בתחלה קראו הלך [עובר דרך עליו, ואינו מתאכסן עמו], ולבסוף אורח [אכסנאי], ולבסוף קראו איש [בעל הבית] ע"כ. ולכן הם בורחים וזהירים מלנטות כחוט השערה, כי הם מכירים התוצאות שזה יוכל להסתיים בעבודה זרה.

והנה תחלת פיתוי היצר הוא בשמירת העינים, כי זהו התחלת החטא, עין רואה והלב חומד והגוף עושה העבירה, וכמו שהזהירה התורה (במדבר טו-לט) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, ועינא ולבא הם תרי סרסורי דעבירה. ואמרו (סוטה ה.) אין יצר הרע שולט אלא במה שענינו רואות. ועל כן מי שרוצה להיות עבד ה', צריך לעשות משמרת למשמרת בעינים, שלא להסתובב במקום שיוכל לראות דבר שאינו הגון, כי מהראיה עד החטא הוא רק פסיעה קטנה, ושוב עבר ושנה נעשה לו כהיתר, עד שמתדרדר לגמרי.

ולכן כאשר התורה רוצה לדבר מאיש או אשה שעבדו עבודה זרה, הודיע לנו הכתוב הסיבה שהביאה אותם לידי חטא, ואיך יתכן שימצא בקרבך באחד שעריך אשר ה' אלקיך נותן לך, בארץ ישראל שמקודשת מכל הארצות, שיתדרדר אדם כל כך עד שילך לעבוד עבודה זרה. ועל כן אמר, כי ימצא וגו' איש או אשה אשר יעשה

הגליון הזה נתנדב על ידי

מוה"ר ר' ברוך מאיר בראדער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למזל טוב	לעילוי נשמת מרת מלכה ב"ר יהואל ע"ה נפטרה מ"ז אלול תשנ"ה לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה נתנדב ע"י בנה הר"ר משה עהרענפעלד הי"ו	ברכת מזל טוב להרה"ג ר' שמחה אהרן שטראהלי שליט"א דומ"ץ בקהלתנו הק' לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסיו בנו החתן פנחס ני"ו למזל טוב
--	---	---